

Warszawa, 21 stycznia 2010 roku

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/4-1/2010/MP

Szanowna Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister,

w ostatnim czasie otrzymuję wiele sygnałów ze strony jednostek samorządu terytorialnego oraz rodziców dzieci, uczęszczających do prowadzonych przez nie przedszkoli, a dotyczących problemów, związanych z ustalaniem opłat za świadczenia przedszkolne. Stanowisko w tej kwestii wyraziłem w wystąpieniu, przesłanym Pani Minister 16 kwietnia 2009 roku. Wskazałem w nim między innymi, iż w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych bezspornym jest, że rady gmin mają prawo ustalać opłaty za świadczenia przedszkolne jedynie wtedy, gdy świadczenia te przekraczają realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Jednocześnie rady gmin, ustanawiając takie opłaty, nie mogą ograniczać się jedynie do ustanowienia tzw. opłaty stałej. Powinny szczegółowo wskazać, jakie dodatkowe świadczenia oferuje przedszkole i ustalić z osobną opłatę za każde z nich. Taka konkretyzacja ma dać gwarancję, iż odpłatnością nie są objęte świadczenia, ustawowo gwarantowane jako bezpłatne oraz umożliwić rodzicom wybór zajęć odpłatnych, w których ich dziecko ma uczestniczyć. Przedmiotowe stanowisko zostało podzielone przez Panią Minister w odpowiedzi na przywołane na wstępie wystąpienie.

Przesądzenie o tym, iż gminy mają prawo ustalać opłaty za świadczenia przedszkolne, jedynie w zakresie, w jakim świadczenia te przekraczają realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, przy jednoczesnym niedoprecyzowaniu, co uznaje się za „świadczenie przekraczające podstawę programową”, skutkuje problemami rad gmin przy konstruowaniu uchwał w sprawie opłat za przedszkola.

Władze Nowej Soli w skierowanym do mnie piśmie zwracają uwagę, iż podstawa programowa wychowania przedszkolnego, określona w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy

programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), nie wskazuje nazwy świadczeń i zajęć, które stanowią przedmiotową podstawę. Zdaniem władz Nowej Soli brak takiego wskazania, przy jednoczesnym żądaniu ze strony sądów administracyjnych, aby uchwała, ustanawiająca opłaty za przedszkola, wskazywała świadczenia przekraczające ramy podstawy programowej, skutkuje brakiem możliwości prawidłowego skonstruowania takiej uchwały.

Nie zgadzam się z tym poglądem, choć przyznaję, iż konstruowanie w obecnym stanie prawnym uchwał, ustanawiających opłaty za świadczenia przedszkolne, może nastroczać samorządom pewnych trudności. Największą trudność w tym procesie, zdaniem władz Nowej Soli, stanowi wskazanie świadczeń opiekuńczych, za które gmina może pobierać opłaty, a które nie wchodzą w zakres podstawy programowej. O tym, że takie opłaty (choć w ograniczonym zakresie) można ustanawiać, przesądza w uzasadnieniu do wyroku z dnia 3 marca 2009 r. (sygn. I OSK 1189/08) Naczelny Sąd Administracyjny. Czytamy w nim między innymi: „Jeżeli więc zajęcia wychowawcze przekraczają te podstawy, to winny być one określone w uchwale, bowiem tylko za te świadczenia mogą być pobierane opłaty. Opłaty takie mogą być również pobierane za usługi opiekuńcze czy bytowe, które nie mieszczą się w podstawie programowej wychowania przedszkolnego, jednak to również winno wynikać z treści uchwały”.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 10a ust. 1 ustawy z 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się o do Pani Minister o wskazanie, jakie konkretnie usługi opiekuńcze, bytowe i wychowawcze mieszczą się w podstawie programowej wychowania przedszkolnego, a jakie już wykraczają poza nią oraz o ewentualne rozważanie możliwości doprecyzowania przepisów prawnych w tym zakresie.

o wyroczni nacelnu
Marek Szwachelak

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

Warszawa, 2010-02-04

DZSE-3-ER-045-1/10

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana wystąpienie z dnia 21 stycznia b.r. dotyczące sygnalizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego problemów związanych z ustalaniem opłat w prowadzonych przez nie przedszkolach, uprzejmie informuję:

Organizację pracy przedszkola określa ramowy rozkład dnia ustalony przez dyrektora przedszkola na wniosek rady pedagogicznej, z uwzględnieniem m.in. zasad ochrony zdrowia i higieny pracy oraz oczekiwań rodziców (prawnych opiekunów). Na podstawie ramowego rozkładu dnia nauczyciel (nauczyciele), któremu powierzono opiekę nad danym oddziałem, ustala dla tego oddziału szczegółowy rozkład dnia, z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań dzieci.

Należy mieć na uwadze, że dzienny czas pracy przedszkola ustalony przez organ prowadzący na wniosek dyrektora przedszkola i rady przedszkola, w tym czas przeznaczony na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, nie może być krótszy niż 5 godzin dziennie.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego określona w Załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie *podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz. U. z 2009 r. nr 4, poz. 17) opisuje proces wspomaganie rozwoju i edukacji dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Określa ona również cele wychowania przedszkolnego, tzn. m.in. wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień, wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych, rozwijanie umiejętności społecznych, wprowadzenie w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się przez muzykę, małe formy teatralne i sztuki plastyczne oraz zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności, samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości, które są ważne w edukacji szkolnej.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego precyzyjnie wskazuje te umiejętności i wiadomości, którymi powinno wykazać się dziecko pod koniec

wychowania przedszkolnego, ponadto określa proporcje zagospodarowania czasu przebywania dziecka w przedszkolu w ujęciu tygodniowym.

Odnosząc się do sprawy świadczeń, za które gmina może pobierać opłaty, uprzejmie informuję, iż zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) opłaty za świadczenia prowadzonych przez gminę przedszkoli publicznych ustala rada gminy z uwzględnieniem art. 6 ust. 1 pkt 1, co oznacza, że z powyższej opłaty za pobyt dzieci w przedszkolu publicznym wyłączone jest nauczanie i wychowanie w zakresie podstawy programowej, która jest realizowana w wymiarze minimum 5 godzin dziennie. Kompetencją rady jest ustalenie opłat za świadczenia prowadzonych przez gminę przedszkoli publicznych, wykraczające poza podstawę programową. Wówczas należy szczegółowo wykazać, za jakiego rodzaju świadczenie opłata jest żądana, co się na opłacane świadczenie składa. Od rodziców można więc pobierać opłaty np. za czas pobytu powyżej 5 godzin dziennie (zajęcia opiekuńcze), za wyżywienie oraz zajęcia dodatkowe, które nie są objęte podstawą programową i odbywają się poza czasem realizacji podstawy programowej.

Biorąc pod uwagę różnorodne, indywidualne potrzeby i zainteresowania dzieci, rodziców, nauczycieli oraz możliwości finansowe i organizacyjne zarówno gmin jak i rodziców, nie jest możliwe stworzenie centralnego katalogu zajęć dodatkowych w przedszkolu. Stworzenie przepisu w powyższym zakresie skutkowałoby znacznym ograniczeniem przedszkoli w tworzeniu przez nie indywidualnej oferty wynikającej z aktualnych potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci w danym przedszkolu.

Uprzejmie przypominam, że Ministerstwo Edukacji Narodowej nie sprawuje nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego prowadzących szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe. Zgodnie z Konstytucją RP oraz przepisami ustaw samorządowych, jednostki samorządu terytorialnego działają samodzielnie i na podstawie własnego budżetu.

Z ramienia państwa kontrolę nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego z punktu widzenia legalności sprawują Prezes Rady Ministrów oraz właściwy wojewoda, a w zakresie gospodarki finansowej – regionalne izby obrachunkowe.

Jednocześnie, uprzejmie informuję, że wszelkie opinie Ministerstwa Edukacji Narodowej zawierające interpretacje powszechnie obowiązujących przepisów prawa nie mogą mieć mocy wiążącej dla innych podmiotów stosujących to prawo, bowiem nie stanowią obowiązującej wykładni prawa. Ministerstwo Edukacji Narodowej nie posiada też kompetencji, by rozstrzygać spory i wątpliwości dotyczące właściwej wykładni obowiązujących przepisów.

Łęcy cy nca w

WIZ
PODSEKRETARZ STANU

Krzysztof Stanowski